

28.01.2010. likums "Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likums" ("LV", 27 (4219), 17.02.2010.) [stājas spēkā 03.03.2010.] ar grozījumiem:

- 08.09.2011. likums ("LV", 148 (4546), 20.09.2011.) [stājas spēkā ar 04.10.2011.]

Redakcijas: [03.03.2010] [04.10.2011]

Redakcija uz 04.10.2011.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

## Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likums

### I nodaļa. Vispārīgie noteikumi

#### 1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **enerģija** — prece ar noteiktu vērtību — elektroenerģija, siltumenerģija un visu veidu energoresursi (izņemot aviācijas un kuģu uzpildes degvielu);
- 2) **tiešais patērētājs** — fiziskā vai juridiskā persona, kas iepērk enerģiju personīgam galapatēriņam;
- 3) **energoefektivitātes paaugstināšana** — enerģijas galapatēriņa samazināšana tehnoloģisku, tiešo patērētāju rīcības vai saimniecisku izmaiņu rezultātā;
- 4) **energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi** — noteiktām tiešo patērētāju grupām piemērojamas darbības, kuru rezultātā tiek panākts pārbaudāms un izmērāms vai aprēķināms energoefektivitātes paaugstinājums;
- 5) **enerģijas ietaupījums** — ietaupītās enerģijas apjoms, ko nosaka, izmērot vai novērtējot patēriņu pirms un pēc viena vai vairāku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanas;
- 6) **energopakalpojums** — pakalpojums, ko sniedz komersants ar mērķi panākt izmērāmus vai aprēķināmus enerģijas ietaupījumus;
- 7) **energoefektivitātes pakalpojuma līgums** — energopakalpojuma saņēmēja un sniedzēja līgums par noteiktu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanu, ja samaksu par investīcijām šajos pasākumos veido panāktais energoefektivitātes paaugstinājums, vienošanās par kuru ir fiksēta līgumā;
- 8) **enerģijas ietaupījumam paredzētie finanšu instrumenti** — visi finanšu instrumenti, tādi kā fondi, subsīdijas, nodokļu atlaides, kredīti, trešo personu sniegtais finansējums, energoefektivitātes paaugstināšanas līgumi, enerģijas ietaupījuma garantijas līgumi un citi saistīti līgumi, kurus valsts, pašvaldības vai privātas organizācijas ir darījušas pieejamus tirgū, lai daļēji vai pilnībā segtu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanas projektu sākotnējās izmaksas;
- 9) **energoaudits** — darbības, kuras tiek veiktas, lai iegūtu informāciju par enerģijas patēriņa struktūru ēkās vai ēku grupās, rūpnieciskajos procesos vai iekārtās, kā arī noteiktu un novērtētu ekonomiski pamatotas enerģijas ietaupījuma iespējas, un kuru rezultāti tiek apkopoti ziņojumā;

10) **mazs sadales sistēmas operators vai mazs enerģijas tirgotājs** — energoapgādes komersants, kurš sadala vai pārdod tiešajiem patērētājiem enerģiju, kuras ekvivalents ir mazāks par 40 gigavatstundām (GWh) gadā, vai kurš nodarbina mazāk par piecām personām, vai kura gada apgrozījums vai gada bilances summa nepārsniedz 700 000 latu.

## **2.pants. Likuma mērķis**

Likuma mērķis ir nodrošināt enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energopakalpojumu ieviešanu, kā arī energopakalpojumu tirgus attīstību.

## **3.pants. Likuma darbības joma**

(1) Likums attiecas uz enerģijas galapatēriņu, energopakalpojumu sniegšanu, enerģijas tirgošanu, sadales sistēmu darbību un energoefektivitātes monitoringu katrā no enerģijas galapatēriņa sektoriem — mājāsaimniecību, rūpniecības, pakalpojumu, lauksaimniecības, transporta sektoros un sabiedriskajā sektorā.

(2) Likumu nepiemēro iekārtām, kas iesaistītas Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā likumā "Par piesārņojumu" noteiktajā kārtībā, un darbībām, kas izriet no Nacionālo bruņoto spēku likuma 2.panta.

## **II nodaļa. Vispārējais valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvais mērķis, ietaupījuma uzskaitē un informācijas pieejamība**

### **4.pants. Vispārējais valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvais mērķis**

(1) Vispārējo valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvo mērķi nosaka par enerģētikas politikas īstenošanu atbildīgā ministrija (turpmāk — atbildīgā ministrija), un tas ir sasniedzams, izmantojot energopakalpojumus un citus energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus. Vispārējā valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvā mērķa un enerģijas ietaupījuma aprēķinu metodiku izstrādā atbildīgā ministrija.

(2) Lai sasniegtu vispārējo valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvo mērķi, tiek izstrādātas energoefektivitātes paaugstināšanas programmas un noteikti izmaksu ziņā efektīvi, praktiski energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi katrā no enerģijas galapatēriņa sektoriem.

(3) Kārtību, kādā uzskaita valsts enerģijas galapatēriņa ietaupījumu vispārējā valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvā mērķa sasniegšanai, nosaka Ministru kabinets.

### **5.pants. Energoefektivitātes monitorings**

(1) Energoefektivitātes monitoringa mērķis ir apkopot un sistematizēt informāciju par visiem valsts atbalstītajiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem un to rezultātiem, kā arī jebkuru citu ar energoefektivitātes paaugstināšanu saistītu informāciju, lai nodrošinātu vispārējā valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvā mērķa sasniegšanas procesa un valsts energoefektivitātes rīcības plānu izpildes kontroli. Energoefektivitātes monitoringa sistēmas darbības kārtību nosaka Ministru kabinets.

(2) Enerģijas ietaupījuma uzskaiti vispārējā valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvā mērķa sasniegšanai veic atbildīgā ministrija.

(3) Aprēķinātajam enerģijas ietaupījumam ir jābūt pārbaudāmam, novērtējamam un reāli sasniedzamam.

(4) Enerģijas galapatēriņa ietaupījumu aprēķina pēc lejupejošās vai augšupejošās aprēķinu metodes saskaņā ar šā likuma 6. un 7.pantā noteiktajiem principiem.

### **6.pants. Enerģijas ietaupījuma lejupejošo aprēķinu metodes principi**

(1) Enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjomu aprēķina, pamatojoties uz datiem par valsts kopējā galaenerģijas ietaupījuma līmeni pa sektoriem un patērētāju grupām atbilstoši šā likuma 4.panta pirmajā daļā minētajai metodikai.

(2) Enerģijas ietaupījumu pēc lejupejošās metodes aprēķina, pamatojoties uz energoefektivitātes indikatoru

izmaiņām laika periodā pirms un pēc energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanas.

#### **7.pants. Enerģijas ietaupījuma augšupejošo aprēķinu metodes principi**

(1) Enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjomu aprēķina, summējot enerģijas ietaupījumu, kas panākts, īstenojot konkrētus energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus.

(2) Enerģijas ietaupījumu pēc augšupejošās metodes aprēķina, pamatojoties uz mērījumu vai novērtējumu datiem un metodēm.

(3) Aprēķinos izmantojamus pieņēmumus un to lielumu nosaka saskaņā ar šā likuma 4.panta pirmajā daļā minēto metodiku.

#### **8.pants. Informācijas sniegšanas kārtība**

(1) Jebkurš energoefektivitātes paaugstināšanas projekta īstenoātājs, ja attiecīgais projekts ir pilnībā vai daļēji īstenots, izmantojot tādus atbalsta veidus kā tiešie maksājumi no valsts vai pašvaldības budžeta (subsīdijas), valsts vai pašvaldības galvojumi, kredītu procentu likmju subsidēšana, kā arī cita finansiāla palīdzība, kas tiek piešķirta vai sniegta no valsts, pašvaldības vai Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļiem, reizi gadā trīs gadus pēc projekta pabeigšanas sniedz informāciju par attiecīgā objekta enerģijas patēriņu pirms un pēc projekta īstenošanas.

(2) Energoefektivitātes paaugstināšanas projektu īstenoātāji, kuri neizmanto nevienu no šā panta pirmajā daļā minētajiem atbalsta veidiem, var informēt atbildīgo ministriju par sava projekta rezultātiem tādā formā, kāda noteikta attiecīgās informācijas sniegšanai.

#### **9.pants. Enerģijas galapatēriņa efektivitāte valsts un pašvaldību sektorā**

(1) Valsts un pašvaldību sektora (sabiedriskā sektora) energoefektivitātes paaugstināšanas sistēmas vadību, energoefektivitātes prasību ieviešanas pārraudzību un energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumos iegūtā enerģijas ietaupījuma pārbaudi veic atbildīgā ministrija.

(2) Valsts un pašvaldību iestādes veicina energoefektivitātes paaugstināšanu:

- 1) organizējot dažādus energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus un piedaloties to īstenošanā;
- 2) nodrošinot izmaksu ziņā efektīvu pasākumu ieviešanu;
- 3) ievērojot nosacījumu, ka attiecīgie pasākumi īstenojami tādā veidā, lai iespējami īsākā laika posmā tiktu panākts iespējami lielāks enerģijas ietaupījums, izvairoties no būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi.

(3) Pašvaldības pēc brīvprātības principa var izstrādāt energoefektivitātes rīcības plānus.

(4) Sabiedriskā sektora energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi tiek iekļauti valsts energoefektivitātes rīcības plānos.

#### **10.pants. Informācijas pieejamības nodrošināšana visiem tirgus dalībniekiem**

Informācija par valsts energoefektivitātes politiku, energoefektivitātes pasākumiem un programmām, finanšu un tiesisko pamatu ir pieejama par enerģētikas politikas īstenošanu atbildīgās ministrijas mājaslapā internetā.

#### **11.pants. Atbildīgās ministrijas tiesības un pienākumi**

(1) Atbildīgajai ministrijai ir tiesības pieprasīt un saņemt no valsts iestādēm, kā arī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā no pašvaldībām, fiziskajām un juridiskajām personām informāciju par energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem energoefektivitātes monitoringa sistēmas nodrošināšanai katrā no šā likuma 3.panta pirmajā daļā minētajiem enerģijas galapatēriņa sektoriem.

(2) Atbildīgā ministrija apkopo visu tās rīcībā esošo informāciju par īstenojamiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem, pamatojoties uz šo informāciju, analizē valsts energoefektivitātes rīcības plāna izpildes un vispārējā valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvā mērķa sasniegšanas procesu un sagatavo šā likuma

17.pantā minētos rīcības plānus.

(3) Atbildīgā ministrija izveido un pārrauga energoefektivitātes monitoringa sistēmu.

(4) Atbildīgā ministrija nodrošina energoefektivitātes paaugstināšanas jomā gūtās labākās pieredzes apmaiņu starp valsts un pašvaldību iestādēm un attiecīgās informācijas publisku pieejamību.

(5) Atbildīgā ministrija pastāvīgi sniedz sabiedrībai informāciju par energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanu, regulāri, bet ne retāk kā reizi ceturksnī apkopojot un, ja nepieciešams, atjaunojot informāciju par energoefektivitāti savā mājaslapā internetā.

(6) Atbildīgā ministrija savā mājaslapā internetā publicē:

1) ministrijas noteiktās informācijas sniegšanas formas, ko var izmantot brīvprātīgie informācijas sniedzēji;

2) vienkāršota energoaudita aptaujas lapas vai datorprogrammas;

3) informāciju par energoefektivitātes rādītājiem kā publisko iepirkumu vērtēšanas kritērijiem.

### **III nodaļa. Enerģijas galapatēriņa efektivitātes un energopakalpojumu veicināšana**

#### **12.pants. Vienošanās par energoefektivitātes paaugstināšanu**

(1) Enerģijas galapatēriņa efektivitātes un energopakalpojumu veicināšanai tiek slēgtas vienošanās par energoefektivitātes paaugstināšanu.

(2) Vienošanās par energoefektivitātes paaugstināšanu paredz iespēju:

1) nozaru asociācijām, komersantiem vai pašvaldībām noslēgt līgumus ar valsti par energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanu;

2) valstij noteikt subsīdijas energoauditiem un atsevišķiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar šo vienošanos;

3) visiem interesentiem atbildīgās ministrijas mājaslapā internetā iepazīties ar noslēgto vienošanos.

(3) Ikvienai ieinteresētajai personai pirms vienošanās par energoefektivitātes paaugstināšanu nodrošināma iespēja iepazīties ar tajā iekļautās informācijas publicējamo daļu un paust savu viedokli par to.

(4) Kārtību, kādā tiek noslēgta un pārraudzīta vienošanās par energoefektivitātes paaugstināšanu, nosaka Ministru kabinets.

#### **13.pants. Sadales sistēmu operatori un enerģijas tirgotāji**

(1) Sadales sistēmu operatoru un enerģijas tirgotāju pārskatos, kurus tie iesniedz atbildīgajai ministrijai, atspoguļojama informācija par energoefektivitātes paaugstināšanas nolūkā ieguldīto investīciju apjomu un investīciju rezultātā panākto enerģijas ietaupījumu megavatstundās (MWh) un latos, ja attiecīgais sadales sistēmas operators vai enerģijas tirgotājs piedalās energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumos.

(2) Sadales sistēmu operatoriem un enerģijas tirgotājiem ir aizliegts veikt jebkādas darbības, kas varētu kavēt energopakalpojumu un citu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu pieprasīšanu un sniegšanu, kā arī traucēt energopakalpojumu tirgus attīstību.

(3) Sadales sistēmu operatori un enerģijas tirgotāji piedāvā tiešajiem patērētājiem energopakalpojumus un ir tiesīgi noslēgt vienošanos vai līgumu ar tiešajiem patērētājiem par energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanu.

(4) Sadales sistēmu operatori un enerģijas tirgotāji nedrīkst norādīt, kurš energopakalpojumu uzņēmums vai sertificēts energoauditors tiešajam patērētājam ir jāizvēlas.

#### **14.pants. Energopakalpojumu sniegšana un finansēšana**

Energoapakalpojumu sniegšanai ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

1) energoefektivitātes pakalpojuma līgumā iekļaujama informācija par:

a) energopakalpojuma saņēmēju (pasūtītāju),

b) energopakalpojuma sniedzēju (izpildītāju),

c) trešo personu sniegto finansējumu, ja tāds tiek izmantots,

d) enerģijas galapatēriņu,

e) ieteicamajiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem,

f) energopakalpojuma sniedzēja garantētajiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem un to novērtējumu,

g) projekta finansēšanas shēmu,

h) paredzamo maksājuma veidu,

i) citiem jautājumiem;

2) energopakalpojuma sniedzējs pilnībā finansē energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus no saviem un trešās personas finanšu līdzekļiem vai tikai no saviem vai tikai no trešās personas finanšu līdzekļiem;

3) ieguldītās investīcijas pilnībā atmaksājas no energopakalpojuma ieviešanas rezultātā gūtā enerģijas ietaupījuma, par kuru panākta vienošanās līgumā;

4) energopakalpojuma sniedzējs pilnībā vai daļēji uzņemas projekta finansiālos, tehniskos un komerciālos riskus;

5) energoefektivitātes pakalpojuma līguma formu publicē atbildīgā ministrija savā mājaslapā internetā.

### **15.pants. Rūpnieciskā energoaudīta pieejamība**

(1) Tiesības veikt rūpniecisko energoaudītu ir juridiskajām personām.

(2) Ja šā likuma 3.panta pirmajā daļā minētajos enerģijas galapatēriņa sektoros energoaudīts nav pieejams, to nodrošina valsts.

(3) Juridiskajām personām izvirzāmās prasības rūpniecisko energoaudītu veikšanai, to atbildību un uzraudzības kārtību, kā arī kārtību, kādā veicams rūpnieciskais energoaudīts, nosaka Ministru kabinets.

*(08.09.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 04.10.2011.)*

### **16.pants. Tiešo patērētāju nodrošināšana ar informāciju, enerģijas patēriņa uzskaitē**

(1) Sadales sistēmas operatoram vai enerģijas tirgotājam ir pienākums nodrošināt tiešos patērētājus, kurus tas apgādā, ar informāciju par:

1) tiešajiem patērētājiem pārdotās enerģijas cenām;

2) tiešo patērētāju faktisko enerģijas patēriņu;

3) iespēju sazināties ar patērētāju organizācijām, aģentūrām vai citām struktūrām, kur var iegūt informāciju par energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem.

(2) Ja tiešais patērētājs vēlas un ja tas ir iespējams, sadales sistēmas operators vai enerģijas tirgotājs nodrošina viņu ar informāciju par pašreizējo enerģijas patēriņu salīdzinājumā ar enerģijas patēriņu iepriekšējā gada

attiecīgajā periodā.

(3) Šā panta pirmajā un otrajā daļā minēto informāciju enerģijas tirgotājs var ievietot savā mājaslapā internetā vai iekļaut tiešajiem patērētājiem izrakstītajos rēķinos, ar viņiem noslēdzamajos līgumos vai informatīvajos materiālos. Šā panta pirmās un otrās daļas prasības neattiecas uz mazajiem sadales sistēmu operatoriem un mazajiem enerģijas tirgotājiem.

(4) Ciktāl tas ir tehniski iespējams, ekonomiski pamatoti un samērīgi ar iespējamo enerģijas ietaupījumu energopakalpojumu sniedzējs uzstāda individuālus elektroenerģijas un siltumenerģijas skaitītājus, kas precīzi ataino tiešā patērētāja faktisko enerģijas patēriņu un sniedz informāciju par faktisko izmantošanas laiku. Šādus skaitītājus uzstāda visos gadījumos, kad tiek izdarīts pieslēgums jaunai ēkai vai veikta pilnīga ēkas rekonstrukcija saskaņā ar Ēku energoefektivitātes likumu.

(5) Ja tas iespējams, sadales sistēmas operators vai enerģijas tirgotājs nodrošina informāciju par tiešā patērētāja enerģijas patēriņu salīdzinājumā ar analogas patērētāju grupas enerģijas patēriņu.

#### **IV nodaļa. Valsts energoefektivitātes rīcības plāns**

##### **17.pants. Valsts energoefektivitātes rīcības plāns**

(1) Valsts energoefektivitātes rīcības plāns ir valsts īstermiņa politikas plānošanas dokuments energoefektivitātes jomā.

(2) Valsts energoefektivitātes rīcības plānu sagatavo reizi trijos gados. Tajā nosaka un iekļauj:

1) vispārējo valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvo mērķi;

2) energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus, kurus katrā no enerģijas galapatēriņa sektoriem paredzēts īstenot vispārējā valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvā mērķa sasniegšanai;

3) pasākumus, kurus sabiedriskais sektors plāno īstenot kā paraugu energoefektivitātes paaugstināšanas jomā;

4) ar tiešo patērētāju informēšanu un konsultēšanu saistītās veicamās darbības.

(3) Valsts energoefektivitātes rīcības plānā iekļaujami vismaz divi no šādiem sabiedriskā sektora energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem:

1) enerģijas ietaupījuma panākšanai paredzētie finanšu instrumenti;

2) dažādu kategoriju energoefektīvu preču sarakstos ietvertu iekārtu un transportlīdzekļu iepirkums;

3) tādu energoefektīvu iekārtu iepirkums, kuras savu energoefektivitāti saglabā visos darbības režīmos, arī gaidīšanas režīmā;

4) esošo iekārtu vai transportlīdzekļu nomaiņa ar šīs daļas 2. un 3.punktā minētajām iekārtām un transportlīdzekļiem vai atjaunošana;

5) energoauditu veikšana un to atzinumos iekļauto ekonomiski pamatoto ieteikumu īstenošana;

6) energoefektīvu ēku vai to daļu iegāde vai īre, kā arī nopirkto vai noīrēto ēku vai to daļu rekonstrukcija (arī vienkāršota rekonstrukcija) vai renovācija (arī vienkāršota renovācija).

(4) Turpmākajos rīcības plānos papildus šā panta otrajā un trešajā daļā minētajām prasībām iekļaujama šāda informācija:

1) iepriekšējā rīcības plāna izpildes novērtējums;

2) izvirzītais vispārējais valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvais mērķis;

3) iepriekš īstenoto pasākumu un iespējamo vai plānoto turpmāko pasākumu novērtējums, kas veikts,

izmantojot vienotus energoefektivitātes indikatorus un etalonuzdevumus;

4) visas līdzšinējās pieejamās informācijas novērtējums.

### **Pārejas noteikumi**

1. Ministru kabinets līdz 2010.gada 1.jūlijam izdod šā likuma 4.panta trešajā daļā un 5.panta pirmajā daļā minētos noteikumus.

2. Ministru kabinets līdz 2011.gada 1.janvārim izdod šā likuma 12.panta ceturtajā daļā minētos noteikumus.  
*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.09.2011. likumu, kas stājas spēkā 04.10.2011.)*

3. Atbildīgā ministrija līdz 2011.gada 1.janvārim izdod šā likuma 4.panta pirmajā daļā minēto metodiku.

4. Turpmākie valsts energoefektivitātes rīcības plāni tiek sagatavoti un iesniegti Eiropas Komisijai ne vēlāk kā līdz 2011.gada 30.jūnijam un ne vēlāk kā līdz 2014.gada 30.jūnijam.

5. Ministru kabinets līdz 2011.gada 1.decembrim izdod šā likuma 15.panta trešajā daļā minētos noteikumus.  
*(08.09.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 04.10.2011.)*

### **Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu**

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2006/32/EK (2006.gada 5.aprīlis) par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem un ar ko atceļ Padomes direktīvu 93/76/EEK (dokuments attiecas uz EEZ).

Likums Saeimā pieņemts 2010.gada 28.janvārī.

Valsts prezidenta vietā Saeimas priekšsēdētājs G.Daudze

Rīgā 2010.gada 17.februārī